

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фармацевтичних технологій та менеджменту
Кафедра управління та забезпечення якості у фармації

ОБГРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ
І УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

(назва освітньої компоненти)

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітньої компоненти

підготовки _____ другий (магістерський) рівень вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)
галузі знань _____ 07 Управління та адміністрування _____
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності _____ 073 Менеджмент _____
(код і найменування спеціальності)
освітньої програми Управління охороною здоров'я та _____
_____ фармацевтичним бізнесом _____
(найменування освітньої програми)
спеціалізації (й) _____
(найменування освітньої програми)

2023 рік
рік створення

Робоча програма освітньої компоненти «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками» спеціальності 073 Менеджмент освітньої програми Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом (1,63)Упр. для здобувачів вищої освіти 1 курсу.

Розробники:

ДЕРЕНСЬКА Яна, доцент закладу вищої освіти кафедри управління та забезпечення якості у фармації, канд. екон. наук, доцент

(вказати ПРИЗВИЩЕ, ім'я авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри управління та забезпечення якості у фармації

Протокол від «01» вересня 2023 року № 1

Зав. кафедри

управління та забезпечення якості у фармації

(підпис)

проф. Тетяна КРУТСЬКИХ
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Робоча програма схвалена на засіданні профільної методичної комісії з економіко-управлінських та соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол від «05» вересня 2023 року № 1

Голова профільної комісії
з економіко-управлінських

та соціально-гуманітарних дисциплін

(підпис)

проф. Алла НЕМЧЕНКО
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

1. Опис освітньої компоненти

Мова навчання: українська.

Статус освітньої компоненти: обов'язкова.

Передумови вивчення освітньої компоненти: «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками» сприяє вмінню обґрунтовувати господарські рішення та оцінювати ризики, адаптувати та впроваджувати господарські рішення у практичну діяльність закладів охорони здоров'я і суб'єктів фармацевтичного бізнесу в умовах ризику. «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками» входить до комплексу підготовки фахівців, який забезпечується авторськими освітніми компонентами: «Управління персоналом і трудове право», «Соціальний менеджмент і соціальна відповідальність», «Господарське і міжнародне приватне право», «Економіка і організація діяльності закладів охорони здоров'я і фармацевтичних організацій», «Фінансовий і інвестиційний менеджмент», «Бізнес-планування, облік і контролінг в закладах охорони здоров'я і фармацевтичних організаціях», «Інформаційні системи і технології в управлінні» тощо.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками» є методи, техніка та інструментарій, необхідний для обґрунтування господарських рішень та управління ризиками діяльності закладів охорони здоров'я і суб'єктів фармацевтичного бізнесу.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти. На вивчення освітньої компоненти відводиться **120 годин 4 кредити ECTS**.

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Метою викладання освітньої компоненти «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками» є надання знань про методи та інструментарій, необхідні для обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків, засвоєння навиків адаптації та впровадження господарських рішень у практичну діяльність закладів охорони здоров'я і фармацевтичних компаній (організацій) в умовах ризику.

Основними **завданнями** освітньої компоненти «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками» є опанування здобувачами освіти системних знань щодо технології прийняття господарських рішень; формування основ сучасної економічної ризикології; формування теоретичної бази з вивчення принципів обґрунтування і прийняття господарських рішень; на основі набутої систематизованої інформації формування комплексної системи знань і практичних навичок щодо обґрунтування господарських рішень із різним ступенем невизначеності та ризику; формування навиків адаптації та впровадження господарських рішень у практичну діяльність закладів охорони здоров'я і фармацевтичних компаній (організацій).

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Освітня компонента «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками» забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей**:

інтегральна:

- здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері менеджменту охорони здоров'я і фармації, що передбачають проведення досліджень та здійснення інновацій за умов невизначеності; здатність застосовувати набуті знання, уміння та навички з дисциплін професійної підготовки для вирішення типових завдань діяльності менеджера (управителя) на відповідній посаді в галузі охорони здоров'я і фармації;

загальна:

- ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

спеціальні (фахові, предметні):

- СК 1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;

- СК 4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;
- СК 17. Здатність вибудовувати ефективні бізнес-процеси в організаціях, формувати систему економічного управління закладів охорони здоров'я (ЗОЗ) і фармацевтичних організацій (ФО), проводити моніторинг та діагностику ефективності їх діяльності, оцінювати можливі ризики і соціально-економічні результати управлінських рішень.

Інтегративні кінцеві *програми результати навчання* (ПРН), формуванню яких сприяє освітня компонента:

- ПРН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;
- ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;
- ПРН 14. Обґрунтовувати оптимальні господарські рішення та управлінські альтернативи з метою оптимізації використання ресурсів ЗОЗ і ФО, спираючись на прогнозовані тренди соціально-економічного та демографічного розвитку системи охорони здоров'я і фармацевтичного ринку, знання нормативно-правових, законодавчих актів України та інших країн світу в сфері управління і охорони здоров'я. визначати соціально-економічні результати управлінських рішень і оцінювати пов'язані з ними ризики;
- ПРН 16. Моделювати і реалізовувати ефективні бізнес-процеси в ЗОЗ і ФО, формувати систему економічного управління в організаціях, здійснювати моніторинг та діагностику ефективності їх діяльності і фінансового стану для запобігання кризових явищ і забезпечення безперебійності функціонування.

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен

знати:

- поняття сутності господарського рішення;
- види господарських рішень;
- способи формалізації та реалізації господарських рішень;
- етапи та процедури процесу прийняття рішень;
- основні категорії, принципи й підходи до обґрунтування господарських рішень та управління ризиками у сфері фармацевтичного бізнесу;
- сучасні методи й моделі розроблення, обґрунтування та прийняття господарських рішень;
- критерії (правила) обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності;
- характеристику критеріїв обґрунтування інвестиційних рішень;
- сутність та принципи аналізу господарських рішень;
- систему показників абсолютного та відносного вимірювання ризику;
- теоретичні аспекти ризик-менеджменту та напрями регулювання ризиків у сфері охорони здоров'я;

вміти:

- класифікувати господарські рішення;
- застосовувати різні види формалізації та реалізації господарських рішень;
- аналізувати етапи та процедури процесу прийняття рішень, моделі прийняття рішень;
- порівнювати (аналізувати) та рекомендувати методи й моделі розроблення, обґрунтування та прийняття господарських рішень;
- застосовувати критерії (правила) обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності;
- обґрунтовувати вибір кращого варіанту господарського рішення в умовах невизначеності та ризику (на основі комплексу методів і моделей, системи показників економічного обґрунтування рішень);
- застосовувати методичні основи кількісного та якісного аналізу ризиків діяльності закладів охорони здоров'я і фармацевтичних компаній (організацій);
- аналізувати ефективність інвестиційних рішень;

- здійснювати ідентифікацію, аналіз та оцінювання ризику, використовуючи комп'ютерну техніку;
- обґрунтовувати використання різних методів ризик-менеджменту;
- оцінювати напрями та методи управління ризиками закладів охорони здоров'я і фармацевтичних компаній;

володіти:

- аналітичними, статистичними, економіко-математичними методами;
- технологіями збору необхідної економічної інформації, статистичної обробки даних.

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усього	у тому числі				
л		сем.	пз	лаб.	с. р.	л		сем.	пз	лаб.	с. р.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Змістовий модуль 1. Обґрунтування господарських рішень в діяльності закладів охорони здоров'я і управління ризиками												
Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень							11	1	1			9
Тема 2. Особливості прийняття рішень господарської діяльності суб'єктів фармацевтичного бізнесу							11	1	1			9
Тема 3. Методичні основи розроблення та обґрунтування господарських рішень							12	1	1	1		9
Тема 4. Невизначеність як першопричина ризику							12	1	1	1		9
Тема 5. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень							11	1		1		9
Тема 6. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень							11	1		1		9
Тема 7. Оцінювання ризиків							12	1	1	1		9
Тема 8. Основи ризик-менеджменту							15,5	1	1	1		12,5
Контроль змістового модулю 1							1			1		
Разом за змістовим модулем 1							96,5	8	6	7		75,5
Семестровий залік з модуля 1							1			1		
Семестровий екзамен							22,5					22,5
<i>Усього годин</i>							120	8	6	8		98

5. Зміст програми освітньої компоненти

Змістовий модуль 1. Обґрунтування господарських рішень в діяльності закладів охорони здоров'я і управління ризиками

Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень

Поняття господарських рішень та їхні ознаки. Сутність господарських рішень. Класифікація господарських рішень. Способи формалізації та реалізації господарських рішень. Якість та ефективність господарських рішень. Види ефективності господарських рішень. Принципи оцінювання ефективності господарських рішень.

Тема 2. Особливості прийняття рішень господарської діяльності суб'єктів фармацевтичного бізнесу

Процес прийняття рішень та його елементи. Етапи та процедури процесу прийняття рішень. Характер прийняття господарських рішень. Класична, поведінкова та ірраціональна моделі прийняття рішень. Основні чинники, що впливають на прийняття рішення в сфері охорони здоров'я. Контроль за процесом виконання господарських рішень. Закони й закономірності, що впливають на прийняття рішень.

Тема 3. Методичні основи розроблення та обґрунтування господарських рішень

Методи розроблення господарських рішень. Аналітичні, статистичні та математичні методи. Експертні методи та межі їх застосування. Евристичні методи групової та індивідуальної роботи. Ділові й організаційно-діяльнісні ігри. Метод сценаріїв. Сутність і види методу «дерево цілей». Підходи до обґрунтування й вибору господарських рішень. Сутність та принципи аналізу господарських рішень. Методи аналізу господарських рішень та їхній інструментарій.

Тема 4. Невизначеність як першопричина ризику

Сутність невизначеності та основні причини її появи. Видова класифікація невизначеності. Критерії (правила) обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності та їхня характеристика. Матриця прибутків. Теорія корисності в системі процесів прийняття рішень. Аксиоми раціональної поведінки. Умови схильності, несхильності, байдужості до ризику. Методика побудови функції корисності.

Тема 5. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень

Ризик у діяльності суб'єкта фармацевтичного ринку. Сутнісна характеристика ризику. Функції ризику в підприємницькій діяльності. Класифікація підприємницьких ризиків. Обґрунтування господарських рішень в умовах ризику. Характеристика критеріїв прийняття рішень за умов ризику. Особливості прийняття рішень у конфліктних ситуаціях. Сутність теорії ігор. Система понять теорії ігор. Чиста та змішана стратегії.

Тема 6. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень

Інвестиційні рішення та критерій ефективності їх прийняття. Критерії обґрунтування рішень під час прийняття (вибору) інвестиційного проекту. Врахування ризику при обґрунтуванні ставки дисконтування. Коефіцієнт систематичного ризику. Систематичний ризик і очікувана доходність компанії. Сутність фінансових рішень. Теорія оптимального портфеля.

Тема 7. Оцінювання ризиків

Сутність кількісного та якісного аналізу підприємницького ризику. Якісний аналіз підприємницьких ризиків у сфері охорони здоров'я. Характеристика основних зон ризику. Види ризиків. Кількісний аналіз підприємницьких ризиків. Система показників абсолютного та відносного вимірювання ризику. Крива ризику та процес її побудови. Методи кількісного оцінювання ризиків. Переваги й недоліки основних методів кількісного оцінювання підприємницьких ризиків.

Тема 8. Основи ризик-менеджменту

Сутність ризик-менеджменту. Структурна схема ризик-менеджменту. Функції керованої та керуючої підсистем управління ризиками. Процес управління ризиками господарської діяльності в організаціях (закладах) охорони здоров'я та характеристика його етапів. Основні напрями й методи впливу на ступінь ризику господарювання. Модуль «імовірність виникнення втрат/рівень збитків» для пошуку рішення щодо оптимізації ступеня ризику.

Семестровий залік

Семестровий екзамен

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Сутнісна характеристика господарських рішень		1
2	Особливості прийняття рішень господарської діяльності суб'єктів фармацевтичного бізнесу		1
3	Методичні основи розроблення та обґрунтування господарських рішень		1
4	Невизначеність як першопричина ризику		1
5	Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень		1
6	Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень		1
7	Оцінювання ризиків		1
8	Основи ризик-менеджменту		1
Усього годин			8

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Сутнісна характеристика господарських рішень		1
2	Особливості прийняття рішень господарської діяльності суб'єктів фармацевтичного бізнесу		1
3	Методичні основи розроблення та обґрунтування господарських рішень		1
4	Невизначеність як першопричина ризику		1
5	Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень		-
6	Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень		-
7	Оцінювання ризиків		1
8	Основи ризик-менеджменту		1
Усього годин			6

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Сутнісна характеристика господарських рішень		-
2	Особливості прийняття рішень господарської діяльності суб'єктів фармацевтичного бізнесу		-
3	Методичні основи розроблення та обґрунтування господарських рішень. Ділова гра «Складання карт»		1
4	Невизначеність як першопричина ризику		1
5	Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень		1
6	Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень		1
7	Оцінювання ризиків		1
8	Основи ризик-менеджменту. Кейс «Заходи з управління ризиками»		1
9	Контроль ЗМ 1		1
	Семестровий залік з модуля 1 «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками»		1
Усього годин			8

9. Теми лабораторних занять

Не передбачено робочим навчальним планом

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Сутнісна характеристика господарських рішень Принципи оцінювання ефективності господарських рішень		9
2	Особливості прийняття рішень господарської діяльності суб'єктів фармацевтичного бізнесу Основні чинники, що впливають на прийняття рішення в сфері охорони здоров'я. Контроль за процесом виконання господарських рішень. Закони й закономірності, що впливають на прийняття рішень		9
3	Методичні основи розроблення та обґрунтування господарських рішень Ділові й організаційно-діяльнісні ігри		9
4	Невизначеність як першопричина ризику Аксіоми раціональної поведінки		9
5	Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень Чиста та змішана стратегії		9
6	Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень Теорія оптимального портфеля		9
7	Оцінювання ризиків Якісний аналіз підприємницьких ризиків у сфері охорони здоров'я. Переваги й недоліки основних методів кількісного оцінювання підприємницьких ризиків		9
8	Основи ризик-менеджменту Процес управління ризиками господарської діяльності в організаціях (зкладах) охорони здоров'я та характеристика його етапів. Підготовка до контролю змістового модулю 1		12,5
9	Семестровий залік з модулю 1 «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками»		-
10	Семестровий екзамен		22,5
Усього годин			98

Завдання для самостійної роботи

У межах виконання самостійної роботи здобувач вищої освіти може підготувати наукову доповідь або есе за однією з тем освітньої компоненти.

Теми наукових доповідей:

1. Роль господарських рішень у підвищенні ефективності функціонування суб'єктів економічної діяльності.
2. Аналіз особливостей використання основних форм розроблення та реалізації господарських рішень.
3. Проблеми процесу розроблення рішення.
4. Психологічні аспекти прийняття господарських рішень.
5. Роль інформації в процесі прийняття господарських рішень.
6. Сучасні тенденції використання інформаційних технологій у процесі обґрунтування господарських рішень.

7. Система забезпечення реалізації рішень та її формування суб'єктами фармацевтичного бізнесу.
8. Зарубіжний досвід розроблення й обґрунтування господарських рішень у сфері охорони здоров'я.
9. Особливості функціонування суб'єктів фармацевтичного бізнесу в умовах невизначеності.
10. Теорія корисності і страхування.
11. Сучасна практика використання теорії корисності в господарській діяльності фармацевтичних компаній.
12. Вплив господарських ризиків на результати діяльності закладів охорони здоров'я та організацій фармацевтичного бізнесу.
13. Вплив політичних та соціально-адміністративних ризиків на поведінку суб'єктів господарювання. Можливі способи врахування цих ризиків у розвитку організацій.
14. Аналіз галузевих ризиків на прикладі фармацевтичної галузі.
15. Оцінювання чинника ризику в інвестиційних розрахунках.
16. Причини виникнення зовнішніх ризиків та оцінка їх впливу на діяльність суб'єктів фармацевтичного ринку.
17. Світовий досвід регулювання ступеня підприємницьких ризиків.
18. Вплив ризиків на діяльність закладу охорони здоров'я та напрями їх регулювання.
19. Вплив фінансових ризиків на діяльність суб'єкта фармацевтичного ринку та напрями їх регулювання.
20. Проблеми і перспективи впровадження ризик-менеджменту у закладах охорони здоров'я.
Теми есе:
 1. Принципи оцінювання ефективності господарських рішень.
 2. Основні чинники, що впливають на прийняття рішення в сфері охорони здоров'я.
 3. Контроль за процесом виконання господарських рішень.
 4. Закони й закономірності, що впливають на прийняття рішень.
 5. Ділові й організаційно-діяльнісні ігри.
 6. Аксиоми раціональної поведінки.
 7. Чиста та змішана стратегії.
 8. Теорія оптимального портфеля.
 9. Якісний аналіз підприємницьких ризиків у сфері охорони здоров'я.
 10. Переваги й недоліки основних методів кількісного оцінювання підприємницьких ризиків.
 11. Процес управління ризиками господарської діяльності в організаціях (зкладах) охорони здоров'я та характеристика його етапів.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Протягом вивчення освітньої компоненти всі види діяльності здобувача вищої освіти підлягають оцінюванню і контролю, як поточному (на кожному семінарському, практичному занятті, засвоєння змістового модулю), так і семестровому контролю.

Модульний контроль – це діагностика засвоєння здобувачем вищої освіти матеріалу модуля (залікового кредиту). В модулі 1 (освітній компоненті) передбачено один поточний контроль засвоєння змістового модулю (ЗМ1). Семестр закінчується семестровим контролем (семестровий залік) і семестровим екзаменом.

Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському, практичному занятті відповідно до цілей і завдань теми і під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачем вищої освіти по тих темах, які здобувач вищої освіти опрацює самостійно.

Кількість балів за поточним контролем засвоєння змістового модулю (ЗМ1) сумарно складає **максимум 100 балів, мінімум 60 балів**. Загальний рейтинг з модуля не перевищує 100 балів. Модуль вважається складеним, якщо здобувач вищої освіти набрав **від 60 до 100 балів**.

Застосовується така система бальних оцінок:

за кожну тему ЗМ1: мінімальна кількість балів за одну тему семінарського заняття (теми 1-4, 7-8) **4 бали, максимальна – 6 балів; мінімальна кількість балів за одну тему практичного заняття (теми 3-8) 4 бали, максимальна – 6 балів** (див. таблицю):

Вид завдання, що оцінюється	Система оцінювання знань, бали	Критерії оцінки
Оцінювання знань семінарських занять (письмова або усна відповідь)	6	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу щодо сутності і видів господарських рішень, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання
	5	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання виявив систематизовані знання програмного матеріалу щодо сутності і видів господарських рішень, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні репродуктивного відтворення
	4	виставляється, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання здобувач вищої освіти виявив недостатні знання основного програмного матеріалу щодо сутності і видів господарських рішень, в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення
Оцінювання знань практичних занять (письмова або усна відповідь)	6	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання, розв'язанні практичного (ситуаційного) завдання виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє обґрунтовувати вибір кращого варіанту господарського рішення, грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання
	5	виставляється здобувачу вищої освіти, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання, розв'язанні практичного (ситуаційного) завдання здобувач вищої освіти виявив повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустив окремі несуттєві помилки
	4	виставляється, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання, розв'язанні практичного (ситуаційного) завдання здобувач вищої освіти виявив недостатні знання основного програмного матеріалу, в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення

Виконання самостійної роботи – підготовка наукової доповіді або есе – оцінюється від 2 до 8 балів (бали доєднуються до поточної оцінки теми, за якою виконано самостійну роботу):

8-7 бали – здобувач вищої освіти повністю розкрив тему дослідження, зробив обґрунтовані висновки, репрезентував результати дослідження, повною мірою відповів за запитання щодо результатів проведеного дослідження;

6-4 бали – здобувач вищої освіти розкрив тему у достатньому обсязі, допустив незначні помилки в обґрунтуванні висновків дослідження, відповів за запитання щодо результатів проведеного дослідження.

2-3 бали – здобувач вищої освіти розкрив тему у недостатньому обсязі, допустив помилки в обґрунтуванні висновків дослідження, не зміг повною мірою відповісти за запитання щодо результатів проведеного дослідження.

Контроль засвоєння змістового модулю (ЗМ1) проводиться на останньому занятті освітньої компоненти. До контролю ЗМ допускаються лише ті здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт, передбачених навчальною програмою і відпрацювали пропущені практичні заняття. Засобами діагностики щодо засвоєння змістового модулю є тестування та виконання практичного завдання.

Максимальна кількість балів за контроль засвоєння змістового модуля 20 балів, мінімальна – 10 балів.

Структура білета:

- 10 тестів, одна вірна відповідь на запитання складає 1 бал; 10 x 1 бал = 10 балів;
- 1 практичне завдання – здобувачу вищої освіти виставляються від 0,5 до 10 балів (див. таблицю).

При розробці критеріїв оцінки за основу беруться повнота і правильність виконання завдання. Крім цього враховується здатність здобувача вищої освіти диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання.

Шкала оцінювання практичної частини

Рейтингова оцінка, бали	Критерії оцінки
8-10	Практичне завдання виконано здобувачем вищої освіти самостійно без помилок, він вміє грамотно обґрунтовувати представлені результати, обґрунтовувати вибір кращого варіанту господарського рішення в умовах невизначеності та ризику (на основі комплексу методів і моделей, системи показників економічного обґрунтування рішень), застосовувати методичні основи кількісного та якісного аналізу підприємницьких ризиків, аналізувати ефективність інвестиційних рішень, здійснювати ідентифікацію, аналіз та оцінювання ризику, визначати напрями та методи регулювання господарських ризиків, навів алгоритм розрахунку, однак відсутні одиниці вимірювання
6-7	Практичне завдання виконано здобувачем вищої освіти без помилок, обґрунтуванні отримані результати (хоча відповідь неповна), здобувач вищої освіти продемонстрував знання програмного матеріалу щодо сутності, принципів та методів, критеріїв обґрунтування господарських рішень в умовах ризику, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустив окремі несуттєві помилки
4-5	Практичне завдання виконано, проте здобувач вищої освіти не вміє грамотно інтерпретувати одержані результати щодо обґрунтування кращого рішення. Відсутність одиниць вимірювання, або неповне розкриття позначень чи алгоритму розв'язання завдання, або незначні помилки у розрахунку
2-3	Практичне завдання виконано не у повному обсязі, з помилками, відсутність алгоритму розв'язання завдання, або відсутність висновку
1	Практичне завдання виконано не у повному обсязі, зі значними помилками, відсутність алгоритму розв'язання завдання та висновку
0-0,5	Здобувач вищої освіти не зміг виконати практичне завдання

Екзамен включає: теоретичний контроль та контроль практичних умінь та навичок. Здійснюється по закінченню вивчення модуля 1 (освітньої компоненти) та написання змістового модульного контролю. До екзамену допускаються лише ті здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та набрали за поточну діяльність мінімум 60 балів. Сума балів складає **максимум 100 балів**. Екзамен вважається складеним, якщо здобувач вищої освіти набрав **не менше 60 балів**.

Засоби діагностики рівня підготовки здобувачів вищої освіти: теоретичні питання (2 питання за варіантами); розв'язання 1 практичного завдання.

Структура білета:

- 2 теоретичні питання, одна вірна відповідь на запитання складає 30 балів; 30 балів x 2 = 60 балів;

• 1 практичне завдання – здобувачу вищої освіти виставляється від 0,99 до 40 балів (див. таблиці).

При розробці критеріїв оцінки за основу беруться повнота і правильність виконання завдання. Крім цього враховується здатність здобувача вищої освіти диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання.

Шкала оцінювання теоретичної частини

Рейтингова оцінка, бали	Критерії оцінки
25-30	виставляється здобувачу вищої освіти, який при письмовій відповіді на теоретичне запитання виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу щодо нормативно-правової бази з управління ризиками, підходів до прийняття рішення, грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання
10-24	виставляється, якщо при письмовій відповіді на теоретичне запитання здобувач вищої освіти виявив недостатні знання основного програмного матеріалу щодо нормативно-правової бази з ризик-менеджменту, підходів до обґрунтування рішення, в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення
1-9	виставляється, якщо при письмовій відповіді на теоретичне запитання здобувач вищої освіти не вміє грамотно інтерпретувати одержані результати. Відсутність визначення ключового поняття питання, або не повне розкриття сутності теоретичного питання
0-0,5	Здобувач вищої освіти не зміг виконати теоретичне завдання

Шкала оцінювання практичної частини

Рейтингова оцінка, бали	Критерії оцінки
35-40	Практичне завдання виконано здобувачем вищої освіти самостійно без помилок, він вміє грамотно обґрунтовувати представлені результати, обґрунтовувати вибір кращого варіанту господарського рішення в умовах невизначеності та ризику (на основі комплексу методів і моделей, системи показників економічного обґрунтування рішень), застосовувати методичні основи кількісного та якісного аналізу підприємницьких ризиків, аналізувати ефективність інвестиційних рішень, здійснювати ідентифікацію, аналіз та оцінювання ризику, використовуючи комп'ютерну техніку, визначати напрями та методи регулювання господарських ризиків, навів алгоритм розрахунку, однак відсутні одиниці вимірювання
20-34	Практичне завдання виконано здобувачем вищої освіти без помилок, обґрунтуванні отримані результати (хоча відповідь неповна), здобувач вищої освіти продемонстрував знання програмного матеріалу щодо сутності, принципів та методів, критеріїв обґрунтування господарських рішень в умовах ризику, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустив окремі несуттєві помилки
11-19	Практичне завдання виконано, проте здобувач вищої освіти не вміє грамотно інтерпретувати одержані результати щодо обґрунтування кращого рішення. Відсутність одиниць вимірювання, або неповне розкриття позначень чи алгоритму розв'язання завдання, або незначні помилки у розрахунку
1-10	Практичне завдання виконано не у повному обсязі, зі значними помилками, відсутність алгоритму розв'язання завдання, або відсутність висновку
0-0,5	Здобувач вищої освіти не зміг виконати практичне завдання

Схема нарахування та розподіл балів

Заочна форма

Поточне тестування та самостійна робота								Сума	Екзамен	
Змістовий модуль 1										
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	3М1		
6-14	4-6	8-12	8-12	4-6	4-6	8-12	8-12		10-20	100

T1, T2 ... T8 – теми змістового модулю.

12. Форми поточного та семестрового контролю успішності навчання

Контроль знань на кожному занятті: усне опитування, підготовка наукової доповіді (есе), участь у діловій грі, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач, кейсів, самостійне вивчення літератури, наукових джерел, з наступним порівнянням точок зору, підготовка наукової публікації (тез) тощо.

Контроль змістового модулю: складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо.

Семестровий екзамен: відповіді на теоретичні питання, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач.

Умови допуску до контролю змістового модулю: для допуску до контролю змістового модулю 1 необхідна наявність мінімальної кількості балів за темами 1-8.

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних і семінарських занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

Форма семестрового контролю – семестровий залік і семестровий екзамен.

13. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма освітньої компоненти.
2. Робоча програма освітньої компоненти.
3. Силабус освітньої компоненти.
4. Календарно-тематичні плани лекцій та практичних і семінарських занять.
5. Методичні матеріали презентацій лекцій.
6. Методичні рекомендації до практичних занять.
7. Методичні рекомендації до семінарських занять.
8. Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів освіти.
9. Перелік теоретичних питань і практичних завдань до змістового модульного контролю, екзамену.
10. Тестові завдання.
11. Пакет білетів до семестрового екзамену.
12. Пакет білетів до змістового модульного контролю.

14. Рекомендована література

Основна

1. Посилкіна, О. В. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. / О. В. Посилкіна, Я. М. Деренська. – Х. : НФаУ, 2018. – 197 с.
2. Сулим, М. В. Економічний ризик та методи його вимірювання: навч. посіб. / М. В. Сулим, О. С. Пенцак, З. Г. Можировська. – Львів : Новий Світ-2000, 2018. – 246 с.
3. Демченко Г. В. Ризик-менеджмент [Електронний ресурс] : конспект лекцій для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" першого бакалаврського рівня. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25441>
4. Оцінка та управління ризиками в наукових дослідженнях : навч. посіб. / О. В. Посилкіна, О. В. Літвінова, Я. М. Деренська. – Х. : Вид-во НФаУ, 2019. – 205 с.
5. Посилкіна О. В. Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками: метод. реком. до викон. практич. робіт для здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою «Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом» / О. В. Посилкіна, Я. М. Деренська. – Х. : НФаУ, 2021. – 60 с.
6. Посилкіна, О. В. Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками : метод. реком. до викон. самост. роботи для здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою «Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом» / О. В. Посилкіна, Я. М. Деренська. – Х. : НФаУ, 2021. – 48 с.

7. Деренська Я. М. Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками: метод. рек. до семінар. занять для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом». / Я. М. Деренська, О. В. Посилкіна, Т. В. Крутських. – Харків : НФаУ. – 2023. – 38 с.

Допоміжна

1. Деренська Я. М. Аналіз світових тенденцій в управлінні ризиками фармацевтичної галузі. Механізм регулювання економіки. 2022. № 3-4 (97-98). С. 83–89.
2. Деренська Я. М., Братішко Ю. С., Гладкова О. В. Підходи до управління ризиками фармацевтичної компанії. Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2022. Т. 27. №1(91). С. 30–37.
3. Деренська Я. М., Тім'як М. Б. Використання Байєсівської статистики в управлінні ризиками. Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.). – Львів-Торунь : Liha-Press, 2022. С. 157-159.
4. Козар Т. В., Деренська Я. М. Управління ризиками фармацевтичного підприємства. Актуальні проблеми розвитку галузевої економіки та логістики: матер. ІХ міжн. наук.-практ. internet-конф. з міжнар. уч.– Х.: НФаУ, 2021. – С. 263-265.
5. Матюк А. С., Деренська Я. М. Управління господарськими ризиками. Професійний менеджмент в сучасних умовах розвитку ринку: Матеріали доповідей X наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2021. – С. 70-71.
6. Серова А. В., Деренська Я. М. Етапи впровадження системи ризик-менеджменту на фармацевтичному підприємстві. Професійний менеджмент в сучасних умовах розвитку ринку: Мат. доп. ІХ наук.-практ. конф. з між. уч. Х. : Монограф. 2020. С. 139-141.

15. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. Офіційний сайт кафедри управління та забезпечення якості у фармації НФаУ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://quality.nuph.edu.ua/>
2. Офіційний сайт бібліотеки ім. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>
3. Студентська наукова бібліотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.nuph.edu.ua/>
4. Офіційний сайт міжнародної організації зі стандартизації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iso.org>
5. Центр дистанційних технологій навчання НФаУ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pharmel.kharkiv.edu>.